

Milieurapportage Boom- en vaste plantenteelt 2004: Boomkwekers steeds verder in zorg om het milieu

De milieubelasting van gewasbeschermingsmiddelen wordt grotendeels bepaald door de schadelijkheid ervan voor het milieu. De maat voor het verbruik van gewasbeschermingsmiddelen is kilogram actieve stof. De vraag is echter wat de gebruikte maat zegt over de milieubelasting. Om de milieubelasting zo goed mogelijk te berekenen is gebruik gemaakt van de verbruikcijfers zoals die door het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn verzameld. PPO koppelde deze gegevens aan de milieumeetlat van het Centrum voor Landbouw en Milieu. Het blijkt dat de milieubelasting per hectare in de teelt van boomkwekerijgewassen in 2004 aanzienlijk lager lag dan die in 1998.

Waarnemen, volgen..... Ingrijpen

Weten wat er speelt

Om goed om te gaan met gewasbeschermingsmiddelen en regelgeving is het van belang om steeds goed zicht te hebben op het gebruik er van. PPO inventariseerde het verbruik én de milieubelasting en bracht de situatie in beeld. In een rapport zijn alle feiten en cijfers overzichtelijk gerangschikt.

Duurzaam ondernemen

In 2003 is het Convenant duurzame gewasbescherming afgesloten met als doel: het terugbrengen van de milieubelasting in de land- en tuinbouw. In dit convenant is de inspanningsverplichting opgenomen om een vermindering van de milieubelasting van 95% in 2010 ten opzichte van 1998 te realiseren. Dit geldt dus ook voor de boom- en vaste plantensector. Voorwaarde is dat het op bedrijfseconomisch verantwoorde wijze gebeurt en dat de concurrentiepositie van de Nederlandse land- en tuinbouw, ten opzichte van de land- en tuinbouw in een aantal omringende EU-landen, niet onevenredig onder druk zet. Het rapport geeft de stand van zaken weer van peiljaar 2004.

Het verbruik van gewasbeschermingsmiddelen nam toe

Het verbruik van gewasbeschermingsmiddelen in de land- en tuinbouw is tussen 1998 en 2004 gedaald van 7,3 kg per hectare naar 6,6 kg per hectare. De berekende cijfers voor de boom- en vaste plantenteelt zijn 7,4 kg/ha in 1998 en 8,0 kg/ha in 2004. Dit is dus een kleine stijging. Deze cijfers zijn exclusief het verbruik van natte grondontsmettingsmiddelen. (o.a. metam-natrium en dichloorpropeen).

Milieubelasting nam duidelijk af

Uit berekeningen van het verbruik van gewasbeschermingsmiddelen en de bijbehorende milieubelasting is gebleken dat de gemiddelde milieubelasting per hectare in 2004 ruim één derde lager was dan die in 1998. Dus ondanks dat het verbruik van gewasbeschermingsmiddelen in 2004 hoger was dan het verbruik in 1998 blijkt dat de bijbehorende milieubelasting met meer dan een derde is afgenomen. Het einddoel is weliswaar nog niet bereikt, maar de sector is op de goede weg.

Gemiddelde milieubelastingpunten per hectare in 1998 en 2004.

	1998	2004
waterleven	1.464	489
bodemleven	674	678
grondwater (uitspoeling voorjaar)	3.736	2.590
totaal	5.874	3.756
afname tov 1998		36 %

Opgemerkt moet worden dat de berekende milieubelasting géén absolute maat is maar een indicatieve. De cijfers kunnen daarom alleen worden gebruikt om een uitspraak te doen of er een duidelijke trend is in toe- of afname van de milieubelasting.

Aandachtstoffen

De volgende zes aandachtstoffen waren voor een groot deel (ongeveer 72%) verantwoordelijk voor de totale milieubelasting bij de teelt van boomkwekerijgewassen in 2004: het insectenbestrijdingsmiddel *imidacloprid*, de schimmelgewasbeschermingsmiddelen *kresoxim-methyl*, *procymidon* en *thiofanaat-methyl*, het onkruidbestrijdingsmiddel *linuron* en het grondontsmettingsmiddel *dazomet*. Deze zes gewasbeschermingsmiddelen nemen ongeveer eenderde van het totale verbruik voor hun rekening. Wat betreft uitspoeling naar het grondwater zijn de stoffen *aldicarb* (aaltjesbestrijdingsmiddel) en *haloxyfop-P-methyl* (onkruidbestrijdingsmiddel) ook aandachtstoffen.

Opvallende verschillen tussen 1998 en 2004

- Er is een afname van de milieubelasting door een verminderd verbruik van insecticiden en acariciden.
- Er is een de toename van de milieubelasting veroorzaakt door de bestrijding van schimmelziekten, terwijl het totale verbruik van fungiciden ongeveer gelijk is gebleven.
- Het verbruik van herbiciden is afgenomen. De milieubelasting van deze toepassingsgroep is zelfs nog meer afgenomen, door o.a. het wegvallen van simazin, propachloor en diuron
- Het verbruik van grondontsmettingsmiddelen is toegenomen. Ook de milieubelasting van deze toepassingsgroep is toegenomen. Dit komt vooral door de forse toename in het verbruik van dazomet.

Milieumeetlat geeft inzicht

De Milieumeetlat is een puntensysteem waarmee wordt aangegeven hoe schadelijk een middel is voor het milieu. Het biedt de mogelijkheid om bij de middelenkeuze niet alleen rekening te houden met effectiviteit en prijs, maar ook met de bijwerkingen van de middelen op de omgeving. Daarnaast kan de Milieumeetlat worden gebruikt om de totale milieubelasting van een seizoen te bepalen en bijvoorbeeld te vergelijken met collega's. De milieumeetlat is ontwikkeld door Centrum voor Landbouw en Milieu. Inmiddels is dat een vrij algemeen geaccepteerde praktische maatstaf. Aan elk middel worden milieubelastingpunten toegekend, voor het risico voor:

1. uitspoeling naar het grondwater
2. bodemleven
3. waterorganismen.

Lees meer op: www.milieumeetlat.nl

Monitoring milieubelasting

Voor deze milieurapportage konden onvoldoende gegevens worden verzameld om een goed beeld van de verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater te verkrijgen. Zodra de verbruikgegevens van 2005 beschikbaar komen zal ook van 2005 een milieurapportage worden gemaakt. Getracht wordt om dan ook voldoende gegevens te verzamelen over de verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater.

Hanteren gegevens

Voor de milieubelasting worden geen feitelijke gegevens gepresenteerd, maar berekeningen op basis van aannamen en een gekozen meetlat. De uitkomst van de berekeningen is dus afhankelijk van de aannamen en de invoergegevens. Nieuwe gegevens, bijvoorbeeld over afbreekbaarheid, giftigheid of drift, kunnen een aanzienlijke invloed hebben op de uitkomsten. Bovendien worden in de gekozen meetlat alleen de risico's voor waterleven, bodemleven en voor de uitspoeling naar het grondwater meegenomen.

De emissie naar lucht is niet in de berekeningen meegenomen. Ook aspecten zoals de doorvergiftiging in een voedselketen worden buiten beschouwing gelaten. De cijfers kunnen daarom alleen worden gebruikt om een uitspraak te doen of er een duidelijke trend is in toe- of afname van de milieubelasting.

Iedereen kan meewerken

Door regelmatig waar te nemen krijg je meer inzicht op de ontwikkeling van het gewas, de gevoeligheid voor ziekten en plagen én, de ontwikkeling van de aantasting. Dat levert veel informatie op voor een verantwoorde aanpak. (vaak met veel minder middelen). Lees meer bij: www.gezondeboomteelt.nl

Larve lieveheersbeestje doet goed werk

Zó vermindering je de milieubelasting:

Maak gebruik van de milieu-effectenkaarten die zijn gemaakt voor alle gewasgroepen.

Lees meer bij: www.telenmettoekomst.nl

Doe mee met teelttechnische studiegroepen. Uitwisseling van ervaringen is een goed hulpmiddel voor de keuze van de juiste gewasbeschermingsmiddelen en spuitschema's.

Kies je middel met de milieu-effectkaarten, een handig hulpmiddel!

Dit jaar hebben alle bij de Nederlands Bond van Boomkwekers aangesloten kwekers de milieu-effectenkaarten van 2006 ontvangen. Vorig jaar was dit al op beperkte schaal gedaan. De reacties van de kwekers waren toen zo positief dat dit jaar is besloten om de kaarten zo breed mogelijk, onder alle boomkwekerij-sectoren, te verspreiden. In totaal zijn nu ruim 3500 kaarten verspreid.

Met deze kaarten is het mogelijk om op een eenvoudige wijze gewasbeschermingsmiddelen vergelijken op het risico voor uitspoeling naar het grondwater en de sloot en vervluchtiging naar de lucht.

©: 2006

PPO Bomen

en de Nederlandse Bond van Boomkwekers

In opdracht van de Nederlandse Bond van Boomkwekers mede mogelijk gemaakt door financiering van het sectorfonds boomkwekerijproducten van het Productschap Tuinbouw.